

МІСЦЕВІ ГРОМАДИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У БОРОТЬБІ ЗІ СТИГМОЮ І ДИСКРИМІНАЦІЄЮ

Україна - молода країна, яка, після розпаду СРСР, успадкувала багато стереотипів і упереджень. Одними з них є стигма та дискримінація, пов'язані з ВІЛ інфекцією і СНІДом. Саме дискримінація є найбільшою перешкодою для програм, направлених на запобігання поширенню ВІЛ-інфекції, лікування та догляд за людьми, які живуть з ВІЛ/СНІД.

У кінці 2004 р., Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) розпочало програму «Подолання стигми та дискримінації, спричинених ВІЛ-інфекцією і СНІДом». Мета програми - сформувати більш толерантне та лояльне відношення до людей, які живуть з ВІЛ/СНІД в Автономній республіці Крим і Донецькій області.

Для боротьби зі стигмою та дискримінацією USAID та організація «Міжнародна допомога та розвиток, Інк.» (ІРД) залучають місцеві громади.

З початку програми ІРД підготувала 62 майстер-тренера, 1 006 тренерів і 11 510 інструкторів, охопила більш ніж 38 тис. осіб у цільових громадах. ІРД співпрацює з Всеукраїнською мережею людей, які живуть з ВІЛ/СНІД (ЛЖВ), медичним персоналом, працівниками освіти, соціальними працівниками та юристами для підготовки місцевих волонтерів як майстер-тренерів, тренерів та інструкторів. Волонтери працюють з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІД, і навчають їх оточення толерантному відношенню до цих людей у обраних місцевих громадах. Використовуючи мережу майстер-тренерів, тренерів та інструкторів, ІРД розробила тренінгові матеріали з подолання стигми й дискримі-

нації для навчання за методикою «рівний-рівному».

Навчання за методикою «рівний-рівному» підсилюється інформаційними заходами, що показують людське обличчя ВІЛ-епідемії. Спектакль «Я люблю життя!» та міні-мюзикл «Зрозумій! Допоможи! Підтримай!» інформують глядачів про шляхи передачі ВІЛ, показуючи, що інфекція може торкнутися кожного. Інтерактивна театральна вистава «Час не-

Волонтери ІРД під час акції, приуроченої до Дня пам'яті людей, що померли від ВІЛ/СНІДу (Фото: Олена Шевченко)

винних», де глядачам відведена роль присяжних, інформує про права людей, які живуть з ВІЛ/СНІД. Фотовиставка «Поглянь у очі» акцентує увагу на людських цінностях та на роль, яку відіграють люди, які живуть з ВІЛ/СНІД у суспільстві, незалежно від їхнього ВІЛ-статусу.

Минулого року, програма літнього табору ІРД «Перехрестья» звела разом людей з ВІЛ і без нього, допомагаючи їм навчитися жити під «одним дахом», подолати страхи та потоваришувати, навчитися сприймати їх через призму їх особистостей, а не на ВІЛ статусу. Шкільні дебати, театри-форуми, конкурси малюнків і плаштів є одним з кращих засобів подолання стигми та стереотипів у місцевих громадах. Переможці цих конкурсів отримують нагороди, а найкращі плакати та малюнки демонструються у містах і селищах двох регіонів. Протягом 2,5 років дії програми, USAID в Україні підтримало понад 140 громадських заходів, охопивши більш ніж 50 тис. осіб, формуючи толерантне відношення до людей, які живуть з ВІЛ/СНІД, і потребують допомоги в боротьбі з ВІЛ.

ПРИЙОМНІ СІМ'Ї ДЛЯ ВІЛ-ПОЗИТИВНИХ ДІТЕЙ

ПРИЙОМНІ СІМ'Ї, продовження з ст. 1

проведено інтенсивний тренінг та розроблено інформаційні матеріали, які потім було розповсюджено серед партнерів-виконавців програми. Декілька організацій отримали від програми «Родина для дитини» невеликі гранти на проведення інформаційних кампаній та пошуку прийомних батьків. Інформаційна кампанія триває, та вже 2 сім'ї створили прийомні сім'ї для вісімкох дітей, у тому числі, і для Тетянки.

Організація залучила прийомних дітей

до своєї спонсорської програми, яка дозволить забезпечити прийомні сім'ї додатковими коштами для розвитку і навчання дітей. Крім того, «Холт Интернешнл» придбає для них меблі та інші речі для дому.

Кампанія з пошуку прийомних батьків триває. Програма «Родина для дитини» продовжує заливати до неї більше організацій. Це означає, що більше ВІЛ-позитивних дітей з цього та інших закладів потрапляють до прийомних сімей чи інших сімейних форм виховання.

БОРОТЬБА ТРИВАЄ

ВІЛ/СНІД, продовження з ст. 1

юче число ВІЛ-позитивних вагітних жінок призводить до збільшення інфікування немовлят. Майже один з шести новонароджених. Дві третини інфікованих складають молоді люди віком від 20 до 39 років. Епідемія вже переходить кордони південної та східної України, де мешкають понад дві третини загальної кількості зареєстрованих ВІЛ-позитивних осіб. Ситуація додатково погіршується за рахунок туберкульозу, який є найчастішою причиною смерті інфікованих ВІЛ та хворих на СНІД.

Якщо епідемію СНІД не приборкати, то вона здатна скоротити середній тривалість життя на 2-4 роки у чоловіків та на 3-5 років у жінок. До 2014 р., у загальній кількості померлих, СНІД може стати причиною смерті 35% чоловіків та 65% жінок віком від 5 до 49 років. Потенційні економічні наслідки епідемії включають зниження ВВП на майже 6%, зменшення обсягів інвестицій на майже 9% та скорочення кількості працездатних громадян на майже 12%.

Хоча США і сьогодні залишаються одним з провідних партнерів України у наданні допомоги по боротьбі з ВІЛ/СНІД, важливо, що цієї справи нині приєднуються інші донори, і особливо міжнародні організації. Зокрема, затвердження (на основі відповідних умов) другого гранту Україні з боку Глобального фонду по боротьбі з ВІЛ/СНІД, туберкульозом і малярією на суму 151 млн. доларів США, які будуть виділені на 2007-2012 рр., дозволить суттєво розширити профілактичні заходи по всій території України, а також забезпечити лікування додаткової кількості хворих, аби подовжити тривалість їхнього життя та підвищити його якість.

Ще важливішим є те, що українська влада та багато громадських організацій підтвердили свою спільну рішучість зупинити розповсюдження ВІЛ/СНІД, забезпечити піклування про інфікованих і тих, на чиє життя вплинула ця хворoba. Завдяки цим громадським об'єднанням та зростаючій допомозі з боку інших країн, майже всі громадяни України, які ризикують захворіти на ВІЛ/СНІД, сьогодні здатні отримати інформацію та допомогу з тим, щоб запобігти інфекції. Ті, хто живуть з ВІЛ/СНІД, або на чиє життя вплинула ця хворoba, мають змогу отримати медичну допомогу, догляд та підтримку.

На щастя, більшість з них, хто сьогодні живе з ВІЛ/СНІД, за умови лікування здатні продовжувати нормальне життя. Україна є однією з небагатьох країн, які мають належний потенціал та ресурси для того, щоб приборкати епідемію ВІЛ/СНІД та забезпечити піклування про тих, хто його потребує але лише за умови, що громадяни і держава об'єднають свої зусилля для цієї мети.

ПРИБОРКАННЯ ЕПІДЕМІЇ ВІЛ/СНІД ТРИВАЄ

1 грудня, у Всесвітній

1 грудня, у Всесвітній день боротьби з ВІЛ/СНІД, коли віддаємо данину пам'яті тим, хто постраждав від СНІДу та ВІЛ-інфекції, важливо пам'ятати не лише про ту загрозу, яку ці хвороби становлять для України, але і про той шлях, який подолала країна у боротьбі з ними за останні кілька років.

У 2002 р. США стали однією з перших держав, які підтримали громадян України у реагуванні на все грізніше прояві епідемії ВІЛ/СНІД, надаючи допомогу у розробці заходів державної політики, налагодженні роботи з потерпілими та збільшенні внутрішнього потенціалу країни до боротьби з епідемією. Ці заходи включали допомогу органам влади та організаціям громадянського суспільства у визначені застарілих законів, нормативних процедур та методів діяльності, які знеохочували громадян від тестування та лікування, здатних врятувати їм життя чи запобігти інфікуванню їхніх новонароджених дітей.

На сьогодні, стан епідемії ВІЛ/СНІД

Сцена з міні-мюзиклу «Зрозумій! Допоможи! Підтримай!», виконаного 1 грудня 2005 р. - День Солідарності з ВІЛ-позитивними людьми. (Фото: А. Шеметаса)

в Україні є найтяжчим серед усіх країн Східної Європи та Середньої Азії. У 2005 р. кількість ВІЛ-інфікованих складала майже 400 тис., тобто близько 1,5% дорослого населення. Лише через шість місяців, а саме у червні 2006 р., діагноз «ВІЛ» був поставлений ще 68 тис. осіб. Експерти вважають, що з загальної кількості людей, які живуть з ВІЛ, лише один з шести прошов тестування та знає про свою хво-

робу. Від СНІДу вже померли понад 8 700 громадян України, якщо не знизити темпи розвитку епідемії і не розширити обсяги лікування, то до 2014 р. кількість померлих може сягнути 800 тис.

Головним шляхом інфікування ВІЛ в Україні, як і раніше, є вживання наркотиків ін'єкційним шляхом. До половини інфікованих, виявлених у 2006 р., отримали вірус саме таким чином. На жаль, зростає дів. ВІЛ/СНІД, ст. 4

ВІСІМ ВІЛ-ПОЗИТИВНИХ ДІТЕЙ ЗНАХОДЯТЬ РІДНІ ДОМІВКИ

Вперше в Україні, ВІЛ-позитивні діти влаштовані у прийомні сім'ї

Tетянка, (ім'я змінено) симпатична чутлива 10-річна дівчинка з кучерявим волоссям, мріє стати танцюристкою. Ще одна мрія її життя - мати родину - щойно здійснилася завдяки програмі «Родина для дитини», що фінансується USAID. Не так давно її та їх сім'ї ВІЛ-позитивних дітей було влаштовано в прийомні сім'ї. Тепер дівчинка впевнена, що мрія пов'язана зі свого життя з мистецтвом танцю разом з багатьма іншими мріями і сподіваннями здійснитися. Вражуючим є те, що в Україні - це перший випадок влаштування ВІЛ-позитивних дітей у прийомні сім'ї.

Нещодавно персонал будинку дитини, в якому перебувала Тетянка, висловив серйозне занепокоєння з приводу переводу Тетянки і 22 інших ВІЛ-позитивних дітей до інтернатних закладів, у тому числі, до закладів для дітей з вадами. У пошуках підтримки і допомоги стурбовані працівники будинку дитини звернулися до програми USAID «Родина для дитини».

Започаткувавши новий проект програма «Родина для дитини» запросила регіональних представників Всеукраїнської мережі людей, які живуть з ВІЛ/СНІД, а також представників центрів соціальних служб на нараду для визначення стратегії спільніх дій. Було вирішено провести кампанію з рекрутингу прийомних батьків для 23 ВІЛ-позитивних дітей серед релігійних організацій і громад, людей, яких торкнулися проблеми ВІЛ/СНІДу та медичних фахівців. Для цього програмою «Родина для дитини» було

Станом на 1 липня 2006 р., 1 192 дітей в Україні - ВІЛ-позитивні. ВІЛ-статус ще 4 492 дітей, більшість з яких були народжені ВІЛ-позитивними матерями, буде визначений через тестування після того, як дітям виконається 18 місяців.

Від 20% дітей, народжених ВІЛ-позитивними матерями, відмовляються ще у половинах будинках. Таких дітей перевозять до будинків дитини, де вони перевозять до 3-річного віку. Звідти - до дитячих будинків для дітей віком від 3 до 6 років, а потім - до шкіл-інтернатів.

На практиці, дитячі будинки неохоче приймають до себе ВІЛ-позитивних дітей, тому вони, незалежно від їхнього віку, утримуються у будинках дитини, де є доступ до лікування, але не до навчання. Покинуті на одинці та позбавлені уваги діти відстають у розвитку, не набирають вагу, а у важких випадках - навіть гинуть.

дів. ПРИЙОМНІ СІМ'Ї, ст. 4

ДІВЧИНКА, НАРОДЖЕНА ВІЛ-ПОЗИТИВНОЮ МАТІР'Ю, ПОВЕРТАЄТЬСЯ В СВОЮ СІМ'Ю

Настя з бабусею повертається додому (Фото: Вадима Нестерова)

Олена (31 рік) жила у маленькому селі Ближнє неподалік від Сімферополя зі своїм чоловіком, 12-річною донькою Катюшою та 10-річним сином Ігорем. Життя в Олені не було легким, особливо після того як її чоловік почав пити, а незабаром й вживати ін'єкційні наркотики. Згодом і Олена почала вживати наркотики разом з ним та швидко стала наркозалежною. Коли чоловіка Олени було заарештовано, вона залишилася доглядати за дітьми одна.

У 2003 році, перед тим, як чоловіка було засуджено, Олена завагітніла третьою дитиною. Під час реєстрації по вагітності у жіночій консультації Олена дізналася про свій позитивний ВІЛ статус. Спуштована та наляканна, Олена вже не хотіла цю дитину, яка стала для неї джерелом нескінчених страхів: страху смерті, страху інфікувати родичів, страху бути неприйнятою в суспільстві, страху майбутнього. Одразу після народження маленької Насти, Олена підписала документи на відмову від своїх батьківських прав. Маті Олени та її сестра не змогли вмовити її змінити своє рішення.

З часом Олена звикла до своїх страхів та змирілася зі своїм діагнозом. Вона також зустріла іншого чоловіка; вони по-

див МАМА+, ст. 3

ВІЛ-ПОЗИТИВНІ ЛЮДИ ВІДКРИВАЮТЬ СВОЇ ОБЛИЧЧЯ

Олександр і Антоніна, працівники Черкаського обласного відділення Всеукраїнської мережі людей, що живуть з ВІЛ/СНІД. (Фото: Вікторія Феофілової)

Антоніна працює прес-секретарем в Черкаському обласному відділені Всеукраїнської мережі людей, що живуть з ВІЛ/СНІД (ЛЖВ), де Олександр - соціальний працівник. Чотири ро-

ки тому вони обидва довідалися, що є носіями ВІЛ. Олександр інфікувався через вживання ін'єкційних наркотиків, а Тоня дізналася про діагноз під час другої вагітності.

див. ОБЛИЧЧЯ, ст. 3

■ НОВИНИ

16 жовтня 2006 р. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) розпочало новий дворічний проект загальною вартістю 881,162 доларів США, з метою покращити обізнаність населення України щодо питань ВІЛ/СНІДу. Проект «Українське медіа-партнерство у боротьбі з ВІЛ/СНІДом» (УМП), який впроваджується разом із міжнародною благодійною організацією «Трансатлантичні партнери проти СНІДу» (ТППС) і Міжнародною Радою з питань дослідження і обміну (IREX), має на меті мобілізувати відомі медіа-компанії, виробників споживчих товарів, рекламинних агенцій та неурядові організації України, США та інших країн задля скорочення темпів поширення епідемії ВІЛ/СНІДу в Україні. Цільовими аудиторіями проекту є молоді і споживачі ін'єкційних наркотиків, як найбільш вразливі групи населення. Проект сприятиме поширенню інформації про засоби профілактики ВІЛ/СНІДу, діагностики і лікування цього захворювання.

Розповсюдження інформації стосовно питань, пов'язаних з ВІЛ/СНІДом, буде здійснюватися по всій Україні, при цьому особлива увага приділятиметься п'яти регіонам, найбільш враженим епідемією, а саме: Київській, Донецькій, Дніпропетровській і Миколаївській областях, а також Автономній Республіці Крим. Проект розробить різні комунікаційні засоби, включаючи цільову соціальну рекламу, новини і розважальні програми, спеціальні тренінги і брифінги для журналістів, а також надасть доступ до безкоштовних інформаційних ресурсів, таких як Національна гаряча лінія з питань ВІЛ/СНІДу, веб-сайти та інтернет-портали.

■ НОВИНИ

У липні 2006 р. 10 фахівців з 8 різних міст Криму, провела три тижні у США, вивчаючи американський досвід боротьби зі стигматизацією та дискримінацією ВІЛ-інфікованих людей. Це стажування відбулося в рамках програми «Громадські з'вязки» (Community Connections), яка здійснюється за підтримки USAID.

Протягом стажування, українські фахівці взяли участь у семінарах, а також отримали практичний досвід, працюючи поряд з американськими колегами. Їм була надана інформація з низки питань, включаючи налагодження професійних контактів та створення мереж, послуги ВІЛ-інфікованим з боку медичних центрів; методи лікування ВІЛ; співпраця між правоохоронними органами та групами ризику, аби зменшити обсяги інфікування ВІЛ серед споживачів наркотиків та працівників секс-бізнесу; медичні послуги ВІЛ-інфікованим, які передувають у місцях появлення волі; зауваження коштів для діяльності громадських організацій; підтримку ВІЛ-інфікованих з боку місцевих громад; програми соціальної адаптації ВІЛ-інфікованих до нормального життя, та інше.

Кесарський розтин знижує ризик вертикальної передачі ВІЛ новонародженим

післяпологовій палаті пологового будинку № 2 (м. Сімферополь) Віктор допомагає дружині Наталі (ім'я змінено) доглядати за новонародженим сином. Віктор і Наталя - ВІЛ-позитивні. Їх направили до пологового будинку № 2 з СНІД-центр, запевнивши, що до них ставитимуться так само, як і до будь-якої іншої пари, що очікує дитину.

Їм пояснили, що Наталя народжува-тиме у сімейному пологовому залі, а потім її переведуть у післяпологову палату, де вона знаходитиметься разом з іншими жінками. Віктор зможе брати участь у пологах, а після народження дитини він та інші члени родини матимуть змогу у будь-який час провідувати маті та дитину.

Після пологів, поки Наталя відходила від наркозу після кесарського розтину Віктору запропонували зігріти дитину шляхом контакту «шкіра до шкіри» щоб

запобігти гіпотермії. «Я був приємно здивований, коли лікар запропонував мені зігріти сина. Це незабутне відчуття бачити як дитина, шукає у мене груди. Я б міг так лежати вічно», - розповідає Віктор про своє відчуття.

Три роки тому, коли Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) започаткувало проект „Здоров'я матері та дитини”, в пологових будинках до ВІЛ-інфікованих вагітних ставилися як до про-кожених. Їх розміщали у ізольовані пологові залі або операційні, які деколи знаходилися в підвалах і куди не допускалися відвідувачі. Бували випадки, коли надто обережні лікарі та обласні управління охорони здоров'я, боячись, щоб ВІЛ-позитивні жінки та їхні діти не заразили вірусом інших жінок в палаті, навіть створювали окремі пологові будинки спеціально

длових організацій, а також представниці місцевих органів управління охорони здоров'я. Таким чином, було створено зв'язок між усіма установами, що працюють з ВІЛ-інфікованими. Це допоможе таким установам оволодіти однаковими підходами до ведення ВІЛ-інфікованих жінок та їхніх сімей в усіх закладах акушерської та педіатричної допомоги.

На сьогодні результатом такої співпраці є те, що в усіх пологових будинках проекту ВІЛ-позитивні жінки народжують шляхом кесарського розтину, що значно знижує ризик вертикальної передачі ВІЛ новонародженному. Управління охорони здоров'я Донецької обласної державної адміністрації видало наказ про проведення обов'язкового елективного кесарського розтину усім ВІЛ-позитивним жінкам, що народжують у пологових будинках області.

МАМА+ ЗБЕРІГАЄ БІОЛОГІЧНІ СІМ'Ї

МАМА+, продовження з ст. 2

втекти, коли побачила її вперше. Супроводжуючи Олену під час її регулярних відвідин Насти у будинку дитини, команда МАМА+ допомогла Олені відновити зв'язок з донькою.

16 серпня цього року, у свій другий день народження, Насти повернулася додому. Сьогодні її офіційним опікуном є її бабуся. Після довгих роздумів команда МАМА+ вирішила, що такий вибір опікуна прискорить процес усиновлення. Команда

також допомагала Олені, матері тепер вже 4 дітей, в оформленні відповідної державної матеріальної допомоги, а також працює над відновленням її батьківських прав. Команда МАМА+ продовжує підтримувати родину, надаючи її членам психологічну допомогу, спостерігаючи за станом

Насти та допомагаючи їй адаптуватися в нових умовах, а також працює над мотивацією Олени шукати роботу.

Протягом 15 місяців роботи проекту МАМА+ допоміг 118 дітям, народженим ВІЛ-позитивними матерями в Україні, залишившись у своїх родинах та отримати належну підтримку. Три дитини, народжені та попередньо покинуті ВІЛ-інфікованими матерями, було успішно повернуто до їхніх біологічних родин.

«ВІЛ: право на життя» ОБЛИЧЧЯ, продовження з ст. 2

На відміні від багатьох інших інфікованих людей, Олександр та Антоніна вирішили не приховувати свого статусу ВІЛ-позитивних. В освітній документальній стрічці «ВІЛ: право на життя», яку в рамках проекту «Подолаємо дискримінацію разом» за підтримки UCAN/USAID, нещодавно випустила Коаліція молодіжних НУО «Молода Черкащина», і Антоніна і Олександр розповідають перед телекамерами про свій ВІЛ-позитивний статус. Ні силуетів, ні тіней чи закритих обличч. Герой стрічки відкрито говорять про свою роботу, розповідають про свої почуття та мрії. Відкриваючи свої обличчя вони роблять величезний крок на шляху ствердження свого права на людяне та гідне поводження.

Стрічка також торкається іншого питання: чи готові ми зробити крок назустріч і відкрити свої серця таким людям?

У документальному фільмі також описані пересічні черкашан про готовність спілкуватися з ВІЛ-позитивними так само, як і з іншими людьми. Висловлені думки - різні, а деякі - дуже провокаційні та неоднозначні. Декому шкода таких людей. Інші воліють б відселити їх у колонії та обгородити стіною відчуження.

Цей документальний фільм - перша стрічка з питань ВІЛ-СНІДу в Черкаській області. Фільм демонструють місцеві телеканали. Його використовують для роботи із молоддю, вчителями та лікарями.

«Класний фільм! Не часто можна побачити, як живуть люди з ВІЛ», - зазначили учиці. Вчителька, розповідаючи про свою враження, сказала: «Дуже, дуже хороший фільм! Мое ставлення після цього дуже змінилося...».

Більш консервативний та стриманий лікар подивився на проблему з іншого боку: «Мені здається, що його краче показувати тільки дорослим. А то діти можуть подумати, що не так воно вже і страшно той ВІЛ».

Результати аналізу ефективності свідчать, що 65% молоді після перегляду фільму змінили своє ставлення до ВІЛ-інфікованих на більш позитивне, і лише 2% - залишилися із негативним ставленням.

USAID | UKRAINE

Головна мета діяльності Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в Україні - допомогти завершити перехід до широко усталеної демократичної системи з ринково орієнтованою економікою. Основними напрямами допомоги USAID є економічне зростання, розвиток демократії та самоврядування, охорона здоров'я та соціальний сектор. За період з 1992 р., USAID надало технічну і гуманітарну допомогу Україні на суму понад 1,6 мільярдів доларів. Додаткову інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на веб-сторінці: <http://ukraine.usaid.gov> або написавши до omyrtalo@usaid.gov